

BLOGI

Taloudelliset ennusteet ja epävarmuus

20.12.2011 • BLOGI • ANTTI SUVANTO

Vuoden päättyessä ihmisillä on tapana katsoa taaksepäin ja arvioida kuluneen vuoden aikaansaannoksia. Mutta heti vuoden vaihduttua katse suunnataan eteenpäin ja arvioidaan, mitä tuleva vuosi mahtaa tuoda tullessaan.

Syksyn mittaan on julkaistu suuri joukko taloudellisia ennusteita. Niissä on käyty läpi viimeaikaista kehitystä, ja sen pohjalta on esitetty arvioita tulevasta talouskehityksestä.

Kansainvälinen valuuttarahasto esitti oman arvionsa maailmantalouden kehityksestä lokakuussa. Jo marraskuun alkupuolella Euroopan komissio arvioi talouskehityksen olevan heikompaa kuin mitä valuuttarahasto esitti.

Kuun lopussa OECD puolestaan julkisti komission arviotakin pessimistisemmän ennusteen. OECD:n mukaan euroalueen talouden kasvu vuonna 2012 jää lähelle nolaa.

Suhdannenäkymien heikentyminen perustuu paljolti siihen, mitä tämän vuoden jälkipuoliskolla on jo ehtinyt tapahtua. Viime kuukausien ajan taloudellinen kasvu on ollut pysähdyksissä. Yrityskyselyjen tulokset viittaavat siihen, että heikko kehitys jatkuu tulevina kuukausina.

Vuositason ennusteluvut peittävät alleen sen, että kansainvälisten ennusteiden mukaan taloudellinen toimeliaisuus vahvistuu ensi vuoden aikana. Mihin kukaan syöksykierteeseen emme ennusteiden valossa olisi menossa. Kaiken synkistelyn keskellä tämä on joulumieltä tuova hyvä uutinen.

Huono uutinen on se, että kasvu vanhoissa teollisuusmaissa näyttää pysyvän hitaana pitkän aikaa eteenpäin. Lähivuosina kasvua vaimentaa velkaantumisen purkaminen. Se merkitsee sitä, että yritykset investoivat vähemmän ja kotitaloudet säästävät enemmän siirtäen kestokulutustavaroiden hankintoja tuonnemmaksi. Nämä lisäävät taantumaoireita.

Pitemmällä aikavälillä kasvua rajoittavat työvoiman kasvun pysähtyminen väestön ikääntyessä. Tuottavuuden ja siten myös tulojen kasvu hidastuu, kun palvelujen osuus tuotannosta kasvaa.

Nämä yleiset piirteet näkyvät myös Suomelle tehdyissä ennusteissa. Kasvunäkymiä on vedetty alaspäin sitä mukaa, kun arviot muun maailman kehityksestä ovat käyneet entistä alakuloisemmiksi.

Myös meillä vienti ja teollisuustuotanto näyttävät kääntyneen laskuun, vaikka yksityinen kulutus vielä vahvistuukin. Kokonaistuotannon arvioidaan kuitenkin elpyvän maltillisesti ensi vuoden aikana edellyttäen, että muu Eurooppa välttää pitempiaikaisen taantumana. Samat pitkän aikavälin kasvua rajoittavat tekijät vaikuttavat myös Suomessa.

Ennusteisiin on tapana liittää arvio niihin liittyvästä epävarmuudesta. Ennustajat puhuvat ylä- ja alasuuntaisista riskeistä. Viimeaikaisissa ennusteissa on korostettu alasuuntaisia riskejä. Se tarkoittaa sitä, että pidetään todennäköisempänä sitä, että talouskehitys on ennusteen perusuraa heikompi kuin sitä vahvempi. Alasuuntaisia riskejä on perusteltu luottomarkkinoiden kiristymisellä ja Euroopan velkakriisiin ylläpitämällä yleisellä epävarmuudella.

Luottomarkkinoiden kiristyminen näkyy pankkien korkomarginaalien levenemisenä, vakuusvaatimusten tiukentumisena ja yhä useammin luoton epäämisenä. Hyvänkin pankin luotonantokyky joutuu koetukselle, jos varainhankinta kallistuu tai vaikeutuu. Kolme vuotta sitten tästä saatiin kokemusta. Silloin ajauduttiin globaaliin pankkikriisiin, mikä teki pahaa jälkeä reaalitaloudessa.

Epävarmuuden seurauksena kotitalouksien ja yritysten käyttäytyminen muuttuu varovaiseksi. Riskejä ei oteta. Näin toimivat myös ne, joilla ei ole liikaa velkaa ja työpaikkakin on turvattu. Näissä oloissa yritykset keskittyvät mieluummin kulujen karsimiseen kuin uusien mahdollisuuksien etsimiseen.

On hyvä pitää mielessä, että epävarmuus merkitsee sitä, että tietoon ja näkemykseen perustuvia tarkkoja ennusteita ei voi tehdä. Jos tämä olisi mahdollista, aitoa epävarmuutta ei olisi olemassakaan. Pieleen mennyt ennuste ei välttämättä ole väärä. Se on oikea, jos se oikein tehty ja jos oletukset ja erilaiset epävarmuustekijät on huolellisesti perusteltu. Jos jokin ennuste suuresta epävarmuudesta huolimatta myöhemmin osoittautuu oikeaksi, se ei kerro siitä, että ennuste olisi ollut perustunut muita parempaan tietoon.

Kaikkien muistissa on se, miten vuodelle 2009 tehdyt ennusteet menivät pahasti pieleen. Ennusteet, jotka oli tehty loppukesällä 2008, eivät välttämättä olleet huonoja ennusteita. Niissä vain ei ollut osattu ottaa huomioon sitä, että investointipankki Lehman Brothers päästetään konkurssiin syyskuun 15. päivänä. Sen jälkeen kesti aikansa ennen kuin rahoituskriisin kaikki vaikutukset reaalityöelämään tulivat näkyviin.

Aina on olemassa jokin todennäköisyys sille, että maailmaa kohtaa suuri katastrofi. Tiedetään esimerkiksi, että tietyillä alueilla melko varmasti tapahtuu maanjäristys. Järjestyksen ajankohtaa ei kuitenkaan voida ennustaa. Epävarmuus jää elämään ja se vaikuttaa tavalla tai toisella ihmisten käyttäytymiseen.

Vallitseva taloudellinen epävarmuus pitää sisällään katastrofin mahdollisuuden. Sellainen katastrofi voisi olla euroalueen hajoaminen. Maanjäristyksestä poiketen tämä on kuitenkin katastrofi, joka voidaan estää. Poliittiset toimenpiteet, jotka poistavat tämän mahdollisuuden, vähentävät epävarmuutta. Näin luodaan edellytykset sille, että velkaantumista voidaan purkaa hallitusti.

Kirjoitus on julkaistu Kalevassa 16.12.2011.

<http://www.kaleva.fi/uutiset/vieras/taloudelliset-ennusteet-ja-epavarmuus/922426>

KIRJOITTAJA

Antti Suvanto toimii johdon sihteeristön osastopäällikkönä ja osallistuu EKP:n neuvoston rahapolitiittisiin kokouksiin Suomen Pankin pääjohtajan avustajana.

Antti.Suvanto (at) bof.fi

AVAINSANAT:

- [Ennuste](#)
- [Finanssikriisi](#)